

MOBIL ҚУРИЛМАЛАР ЁРДАМИДА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ ДАСТУРЛАРИ ТЎПЛАМИНИ АМАЛГА ОШИРИШ

Дехконов Таваккалжон Алимжанович,

Андижон машинасозлик институти,
Инновацион таълим технологияси бўлими ассистенти

Одашова Нилюфар Жамолдиновна

Андижон Давлат Университети, сиртки бўлими
Информатика ўқитиш методикаси йўналиши
4-курс талабаси, odashovan@gmail.com

АННОТАЦИЯ

Мобил қурилмалар ёрдамида инвентаризация дастурий пакетининг умумий архитектурасининг тавсифи келтирилган. Дастурий таъминот пакетини ишлаб чиқишда фойдаланиладиган технологиялар тавсифланган.

***Калит сўзлар:** моддий бойликларни инвентаризация қилиш, уч даражали архитектура, штрих код, веб-сервер, веб-сервис, мобил қурилма.*

Ҳар қандай ташкилотнинг бухгалтерия тизими моддий кадриятлар ҳақида жуда кўп маълумотларни сақлайди. Моддий бойликларни ҳисобга олиш хавфсизлигини таъминлаш ва уларнинг ҳаракати устидан назорат ўрнатиш мақсадида амалга оширилади. Хўжалик юритувчи субъектнинг моддий бойликлари мавжудлиги тўғрисида аниқ маълумот ва унинг ҳолати тўғрисида индикатив маълумотларни олиш имконини берувчи ички назоратнинг энг машҳур усулларида бири бу инвентаризациядир.

Инвентаризацияни ўтказиш Санъатга мувофиқ мулкчилик шаклидан қатъи назар, барча хўжалик юритувчи субъектлар учун мажбурийдир. "Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида" Федерал қонунининг 12-моддаси [1].

Мол-мулк ва молиявий мажбуриятларни инвентаризация қилиш бўйича кўрсатмаларга асосланиб, инвентаризациянинг асосий мақсадлари [2]:

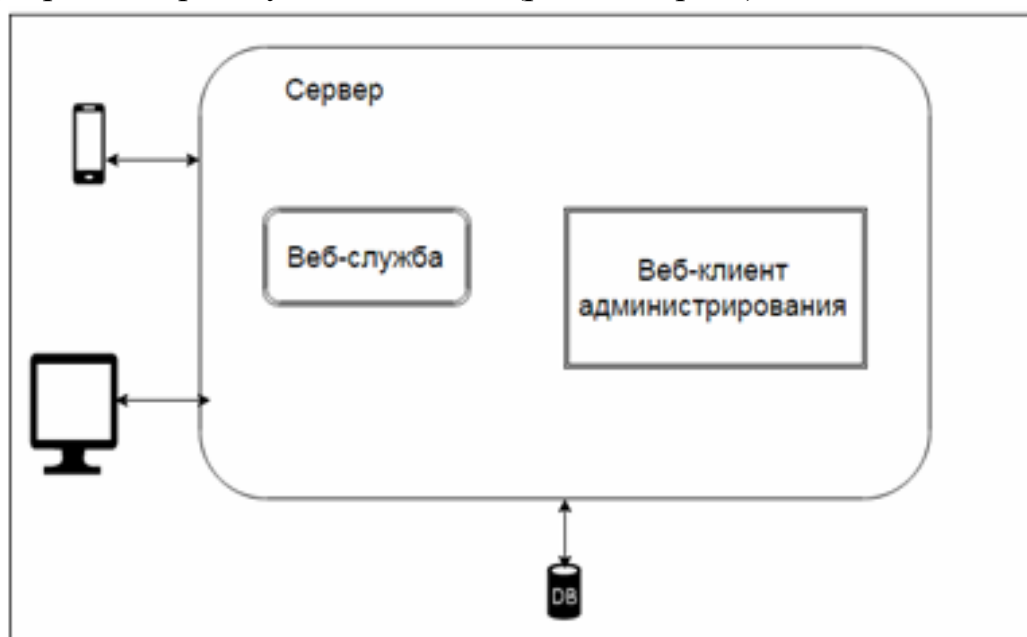
- бухгалтерия ҳисобида акс еттирилган ва акс еттирилмаган мулкнинг ҳақиқий мавжудлигини аниқлаш;
- мулкнинг ҳақиқий мавжудлигини бухгалтерия ҳисоби маълумотлари билан таққослаш;

- мажбуриятларни ҳисобга олишда акс еттиришнинг тўлиқлигини текшириш.

Кўпгина ташкилотларда инвентаризация энди қўлда амалга оширилади. Бу инвентар дастурий маҳсулотлар бухгалтерия ҳисобини жорий етиш учун бутун дастурий таъминот пакетининг қисмларидан бири сифатида сотилиши билан изоҳланади.

Мавзуни ўрганиш натижасида инвентаризация жараёнини қуйидаги босқичларни бажариш орқали автоматлаштириш мумкинлиги аниқланди [3]. Биринчи босқичда, иш бошланишидан олдин, ҳар бир объектга инвентар рақами берилади. Объектнинг инвентар рақами асосида штрих-код ҳосил бўлади. Кейинги қадам инвентаризациянинг ўзи. Инвентаризация комиссияси аъзолари сканер ёрдамида моддий бойликлар объектларининг штрих кодларини ўқийдилар. Якуний босқичда, инвентаризация жараёни тугагандан сўнг, инвентаризация натижаси бирламчи бухгалтерия ҳужжатларининг ягона шакли шаклида шакллантирилади [4].

Ташкилотда Интернет ёки симсиз тармоқ уланиши мавжуд бўлса, мобил қурилмалардаги технологик ютуқлардан фойдаланиш инвентаризацияга яхшироқ ёндашувни таклиф қилиши мумкин. Замонавий мобил технологиялардан фойдаланишнинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган дастурий таъминот мажмуасидан фойдаланиш таклиф етилмоқда. Дастурий таъминот тўпламининг умумий архитектураси турли хил қурилмаларнинг сервер орқали ўзаро таъсирини ўз ичига олади (расмга қаранг).

1-расм. Дастурий таъминот пакетининг умумий архитектураси.

Дастурий таъминот тўплами маълумотларни тақдим этиш даражалари, бизнес мантиғи ва маълумотларни сақлаш даражасини ўз ичига олган уч даражали архитектурадан фойдаланган ҳолда ишлаб чиқилган.

Маълумотларни тақдим этиш қатлами "нозик" мижоз технологиясига мувофиқ амалга оширилади. Мобил қурилмадаги мижоз иловаси штрих-кодни сканерлайди ва ўқийди, ўқишни юборади серверга штрих-код. Мобил илова ва сервер ўртасидаги алоқа веб-хизмат орқали амалга оширилади. Маълумотлар базасини бошқариш веб-мижоз ёрдамида ташкил этилади, бу еса ўз навбатида шахсий компьютер орқали ҳам, мобил қурилма орқали ҳам бошқариш имконини беради.

Мижоз иловаларидаги фойдаланувчи интерфeyси қуйидаги ҳаракатлар тўпламини ўз ичига олади: маълумотларни қабул қилиш ва таҳрирлаш, фойдаланувчи томонидан кўриш учун маълумотларни тақдим этиш, киритилган / ўқилган маълумотларнинг тўғрилигини текшириш, киритилган ўзгаришларни сақлаш.

Бизнес мантиқий қатлами қуйидагиларни амалга оширади: маълумотлар оқимини белгиланган бизнес қоидаларига мувофиқ қайта ишлаш, сўровларни қабул қилиш ва жавобларни қайтариш учун маълумотларни тақдим этиш қатлами билан ўзаро таъсир қилиш, сўровларни юбориш ва жавобларни олиш учун маълумотларни сақлаш қатлами билан ўзаро таъсир қилиш.

Маълумотларни сақлаш қатлами қуйидагиларни таъминлайди: маълумотлар базасида маълумотларни сақлаш, бизнес мантиқий қатламидан сўровларни қайта ишлаш ва натижаларни қайтариш.

Дастурий таъминот пакетини амалга ошириш учун турли технологиялар қўлланилди. Шундай қилиб, амалга ошириш учун асосий дастурлаш тили сифатида Жава 8 танланди. У дастурлар бажариладиган платформадан мустақил эканлиги ва объектга йўналтирилган технологиялардан фойдаланишни қўллаб-қувватлаши туфайли танланган. Бундан ташқари, у Интернет муаммоларини ҳал қилишга қаратилган ва янги хусусиятларни қўшишни амалга ошириш ҳам осон.

Еслипсе 4.4 Луна ривожланиш муҳити сифатида танланган. Еслипсе платформаси модулли кросс-платформа иловалари учун бепул интеграциялашган ишлаб чиқиш муҳитидир.

Сервер қисмини ёзишда Спринг Фраamework 4.1.3 дан фойдаланилган. Спринг - қатламли архитектура билан корпоратив иловаларни ишлаб чиқишни соддалаштириш учун мўлжалланган очиқ кодли рамка. Баҳор модуллари фасолларни яратиш, созлаш ва бошқаришни белгилайдиган асосий контейнер

атрофида қурилган. Ушбу рамка жуда кўп фойдали модулларни ўз ичига олади [5].

Хавфсизликни ташкил қилиш учун аутентификация ва авторизация тизимларини яратиш механизмларини таъминловчи Спринг Сесуритй 3.2.1 рамкасида фойдаланилади. Парол маълумотлари хеш алгоритми ёрдамида шифрланган.

Андроид иловаси учун ишлаб чиқиш муҳити сифатида АДТ Бундле в22.6.2 танланган. Тўплам Андроид иловаларини ишлаб чиқишни соддалаштириш учун ўрнатилган АДТ в22.6.2 (Андроид Девелопер Тоолс) билан Андроид СДК ва Еслипсе ИДЕ нинг керакли компонентларини ўз ичига олади.

Андроид иловасининг веб-хизмат билан ўзаро алоқаси СОАП 1.2 протоколига асосланади. СОАП (Симпле Обжест Ассесс Протосол) - бу веб-хизматларни танлаш учун хабар протоколи. СОАП стандартининг асосий ғояси шундан иборатки, хабарлар стандартлаштирилган ХМЛ форматида кодланиши керак. СОАП одатда ХТТП билан биргаликда ишлатиладиган иловалар учун ҳар қандай транспорт протоколига боғланиши мумкин.

Хулоса қилиб шуни таъкидлаш мумкинки, дастурий таъминот тўпламининг асосий афзаллиги унинг самарадорлигидир. Объектларнинг ёрлиқларидаги штрих-кодларни сканерлаш орқали сиз улар ҳақида маълумот олишингиз ва инвентаризация натижаларини дарҳол кўришингиз мумкин. Маълумотларни бошқариш веб-мижоз орқали амалга оширилади, бу борада маълумотлар хавфсизлиги асосий нукта ҳисобланади. Спринг Сесуритй тизими, аутентификация ва авторизация ҳимояси, шунингдек киришни бошқариш туфайли маълумотлар юқори даражадаги хавфсизлик билан таъминланади. Дастурий таъминот комплекси кўп функцияли, самарали, қулай ва еркин тарқатиладиган технологиялар ёрдамида амалга оширилади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. О бухгалтерском учете : федер. закон от 06.12.2011 № 402-ФЗ (ред. от 4.11.2014) [Электронный ресурс]. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_170573/ (дата обращения: 10.03.2015).
2. Об утверждении методических указаний по инвентаризации имущества и финансовых обязательств: приказ Министерства финансов Российской Федерации от 13.06.1995 № 49 // Российский Налоговый курьер. 2000. № 11.
3. Гладышев В. В. Современные способы автоматизации процесса инвентаризации // Изв. Оренбургского гос. аграр. ун-та. 2011. № 30(1). С. 210–213.
4. Учет результатов инвентаризации [Электронный ресурс] URL: <http://www.blanki.ru/uchetrezultatov-inventarizacii> (дата обращения: 20.03.2015).
5. Архитектура Spring [Электронный ресурс]. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_170573/ (дата обращения: 17.03.2015).
6. ogli Melikuziev, A. L. (2022). HISTORICAL AND MODERN CLASSIFICATION OF PARALINGUISTICS. *Academicia Globe: Inderscience Research*, 3 (10), 126–128.
7. Mukhammad, K. K., & ogli Melikuziev, A. L. (2022, December). THE ESSENCE OF NONVERBAL COMMUNICATION. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 19, pp. 91-93).
8. ogli Melikuziev, A. L. (2022). HISTORICAL AND MODERN CLASSIFICATION OF PARALINGUISTICS. *Academicia Globe: Inderscience Research*, 3(10), 126-128.